

A BÁNYA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
VIII., Kender-utca 6. sz.
FÜLÖSZINT.-LÉPCSŐHÁZ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. BISCHITZ BÉLA

MUNKATÁRSÁK:

VÉCSEY ISTVÁN

ARADI VICTOR

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

EGÉSZ ÉVRE —	12 KORONA,
FÉL ÉVRE	6
NEGYED ÉVRE	3
Egyes szám ára 20 fillér.	

= TELEFON 108-00. =

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

HIRDETÉSEK DIJAZÁS SZERINT

Alakítsunk Bányászszövetséget!

Hazánk legmostohább fia a magyar bányász és a legelhanyagoltabb intézmény hazánkban a magyar bányászat. A magyar bányász érdekeivel senki sem törődik és a magyar bányaipar, a tőkehiány okozta szegénységben tengődven, fejlődni, felvirágozni képtelen.

Viszonyainkkal nem ismerős szemlélő a szomorú jelenségekből azt magyarázza, hogy a magyar bányászatnak jövője nincsen és napirendre tér felettük.

Mi, kik a hazai bányászati viszonyokat kitűnően ismerjük, tudjuk, hogy hazai bányászatunkban óriási erő rejlik és tudjuk, hogy ha a magyar bányászatnak alvó erejét felkeltjük, hazánkra anyagi-áldás és dicsőség hárul.

„A Bánya“ épen azért létesült, hogy a magyar bányászatot letargiájából felrázza és életre keltse, tevékenységre ösztönözze és a szó szoros értelmében szervezze.

Igen is szervezze!

Ma már a társadalom rétegei mind tömörültek és zárt sorokban, együttesen védelmezik érdekeiket, csak a magyar bányászat az, amely szervezetlen és épen a szervezetlen állapot okozza a tespedést, a fejletlenséget, hiszen a szervezetlen bányásznak nincsen önbizalma, nincsen eredményes tevékenységhez szükséges elhatározó ereje.

„A Bánya“ feladatául tűzte ki, hogy a magyar bányászok országos szervezését megindítja és a szervezkedést keresztül viszi.

E célból országos szövetség alapítását

és vidéki körszervezetek létesítését indítványozzuk.

Az országos szervezet hivatva leend mindazon hiányokon segíteni, amelyek ma a magyar bányászatot fejlődésében gátolják.

Első sorban a magyar bányaipart kell fejleszteni. Ehez pénz kell, tőke kell. Pénz nélkül, tőke nélkül, bányaipar nem kezdhető. A létesítendő országos bányászszövetség tevékenysége bizonyára meg fogja oldani a kérdést és hatalmas erkölcsi súlyánál fogva a magyar bányászat céljai megalapozásához a kellő tőkét biztosítani, a külföldi tőke bizalmát megnyerni képes is leend.

De az országos bányászszövetségnek az anyagi kérdések megoldásához szükséges eszközök előállítására mellett, a társadalmi, a szociális tevékenység kell, hogy feladatát képezze, mert csakis társadalmi téren végbe menő tömörülés teremtheti meg a közös érdekek nyomatékos védelmét. A magyar bányász érdekeit tehát csakis az elszórt erők összegyűjtéséből keletkező szövetség védelmezheti, miért is úgy társadalmi, mint anyagi érdekeink parancsolólag követelik az országos szövetség megalakítását.

Szemünk előtt lebeg a magyar kereskedők országos szövetsége!

Az alakuló magyar bányászok országos szövetségének is hasonló eszközökkel működve, hasonló feladatokat kell célul tűzni.

Az országos bányászszövetség útján majd izmos bányásztársadalom fejlődik és ország-szerte a bányászok anyagi és szellemi érdekei

tiszteletben fognak részesülni és a bányász olyan társadalmi, politikai tényező leendő, akinek szavát elnémitani és akinek érdekeit eltiporni többé nem lehet.

A bányász társadalmi uton érvényesülni fog, sőt a törvényhozás terén is befolyást vívhat ki magának.

Az új bányatörvény tudvalevőleg bányász-érdekeinket érinti. Hogy a törvény a bányászokra minden tekintetben áldást hozó legyen, kell, hogy ahhoz a gyakorlat emberei, a bányabirtokosok és a bányászattal foglalkozók hozzájáruljanak.

Hogy a hozzászólás a hatalmas bányászszövetség révén eredményes leendő, azt vitatni, bizonyítani nem kell, de hogy a szövetség közreműködése nélkül, tehát bányászok ellenére, az új bányatörvény nem fog megvalósulni, azt joggal megjósolhatjuk.

Az országos bányászszövetségnek mindenki, aki bányászattal foglalkozik, tagja kell, hogy legyen, tehát tagja lehet a bányabirtokos, a bányatisztviselő, a bányamunkás, a bányával összefüggő iparvállalkozó, a bányalkusz és mindenki, akit a bányászat érdekel.

A bányabirtokos a szövetség útján védelmezheti érdekeit. A szövetség követelni fogja a vasuti tarifakérdés megoldását, a tőkeszerzést, a bányanyitást megkönnyítést, bányai-alkalmazását és mindent, ami a bányabirtokos érdekeinek védelmére szolgál.

A szövetség a bányákban, különösen a kincstári bányák és kohóműveknél és hivataloknál alkalmazott tiszt, altiszt, szolga és munkásérdekek hathatós védelmére van hivatva előmozdítani. A fizetésrendezés és hasonló kérdések megoldása a szövetségtől remélendő.

Igen sok bányaközvetítő fáradozik bányák értékesítésével, de ezen szorgalmas emberek existenciája igen bizonytalan, sőt válságos, miért is az ő érdekek megköveteli, hogy ügyük javítását a szövetség útján keressék és meggyőződésünk, hogy ők mindnyájan csatlakozni fognak a bányászszövetséghez.

Az „A Bányás”, tekintve a magyar bányászvilág érdekeit, kötelességszerűen, sőt hivatásához híven, az országos bányászszövetség megalapítását ezennel kezdeményezi és az érdekeltek tudomására hozza, hogy az előmunkálatokat máris folyamatba tette és a szervezést most már előkészíti.

Magyar bányászok! Sorakozzatok a bányászszövetség kibontott zászlója körül és saját jól felfogott érdekeiteket tekintve, csatlakozzatok az országos magyar bányászszövetséghez!

kozzatok az országos magyar bányászszövetséghez!

Az alapozást megkezdtük és bizva az érdekeltség bölcsességében, az ügyet diadalra is fogjuk vezérelni!

Áldás és jószerencse kísérje az országos magyar bányászok szövetségét!

Aki az alapítók sorába lépni óhajt, közzölje szándékát „A Bányás” szerkesztőségével. Szóljon mindenki ügyünkhöz és jóakaró tanácsával mozdítsa elő a bányászok szövetségének nagy munkáját. Lapunk mint kezdeményező, mint uttörő szolgálni fogja a bányászszövetség szent ügyét!

Bányászok sorakozzatok szövetségtek zászlaja körül!

Visszhang programmunkra.

„Levél a szerkesztőhöz.”

Rozsnyó, 1908 szeptember 1.

Tekintetes Szerkesztő Ur

Valóban nagy meglepéssel olvastam becses lapjuk 27-ik számát. Midőn az új szerkesztőséget igazi bányász szívvel üdvözlöm, lapunk sikeréhez gratulálok. Igenis lapunk sikeréhez, mert látom, hogy az „A Bányás” igazán a mi lapunk, a magyar bányászok lapja, miért is jogosan nevezem azt a mi lapunknak. De engedelmet kérek, én nem csak üdvözlöm az új szerkesztőséget, hanem leírom azon érzelmeket és gondolatokat, melyeket a Program lendületes soraiban lerakva találtam és így jelen soraim nem más, mint az a visszhang, melyet a program keltett és mely arra kényszerít, hogy én is közöljem nézetemet és mondhatom, igen sok bányásznak nézetét terjesztem a nyilvánosság fóruma elé. Nézetem elmondásánál még az az óhaj is vezérel, vajha érdektársaim közül mások is közölnék nézetüket, hogy így módon a bányásznép szózata a köztudatba jutva, országszerte elterjedne!

Ezen kívánságomat a program ama nagyfontosságú mondásához fűzöm, hogy „A Bányás” a magyar bányászok lapja!

Kérem tehát kartársaimat, a mi lapunkban sziveskedjenek nézetüket közzétenni, mert „A Bányás” csak a közügy iránt lelkesülő kartársak közreműködésével, illetve a magyar bányászok támogatásával felelhet meg kitűzött magasztos céljának. Ugy látom, hogy midőn az új szerkesztőség az „A Bányás” átvette, a nehézségeket teljesen fel is ismerte, mert meg volt győződve, hogy az „A Bányás” hűzagnapló és társadalmi szükséglet, tehát életképes tényező, melyet minden bányásznak támogatnia szent kötelessége.

Én úgy látom, hogy az „A Bányá“ a bányászok zászlója és jelvénye, kell tehát, hogy mi ezen zászló alá tömörüljünk, lapunkat anyagi és szellemi támogatásban részesítsük, mert csak ily módon védelmezheti meg érdekeinket. Véleményem szerint az „A Bányá“ a bányászat terén felmerülő eseményeknek független bírálója leendő.

Minden kérdéshez bátor szívvel és meleg érzéssel kell hogy hozzászóljunk. A jót, a nemest, az életképest, elismerésben részesítendjük, de a visszaélést, a maradiságot, a nemtörődömséget, a vötkes mulasztásokat kimélni nem szabad.

A magyar bányabirtokosok, a bányakutatók, a bányabizományosok és közvetítők érdekeit kellőleg védelmezni és az ide vágó szakcikkeket közölni fogjuk. Nagy súlyt kell a bányatisztviselők, altisztek és munkások anyagi és szellemi érdekeinek előmozdítására fektetni. Követelni fogjuk, hogy a kincstári bányamérnökök, tisztviselők és altisztek fizetése és előléptetési rendszere végre előnyösen rendeztessék. A protekciónak, a nepotizmusnak ellenségei vagyunk, Ha az érdemes bányásztisztviselő előléptetésében mellőztetik, elnyomatik vagy egyebekben is kárt szenved, férfias eréllyel kell, hogy az igaztalanságot elítélje és megrója. A *bányamunkások* érdekeit szívünkön viseljük, őket kellő védelemben részesítendjük s e végből a bányamunkásokat szervezni, tömöríteni igyekezzünk.

Hogy hivatásunknak jobban megfelelhessünk, szükség esetén, megbízott munkatársat kell az események színhelyére küldeni, mivel a tárgyilagos hírszerzés és felvilágosító hírszolgálatra nagy súlyt kell fektetni.

Figyelmünket ki kell terjeszteni a kincstári bányaművek és üzemek berendezése és működésére és e téren hasznos beruházásokat kell sürgetni, de a *nem remélt maradiságot* sem szabad szó nélkül eltűrni. Mi a szabad fejlődés és fejlesztés hívei vagyunk és követelni kell azon intézmények életbeléptetését, amelyeket a magyar bányászat szabadelvű fejlesztése igényel. A kőszén felszabadításának hívei vagyunk és követeljük, hogy az új bányatörvénybe a kőszén a fenntartott ásványok közé soroltassék; hiszen jelenleg is az ország jelentékeny részében, az országbírói értekezlet intézkedése hatályban nincsen. A zártkutatmány nagy és fontos kérdésének liberális alapon való megoldását óhajtjuk, mert véleményünk szerint a kisembert nem szabad a bányakutatások teréről leszorítani, miért is az egyéni tevékenység sikerének biztosítását meg kell védelmezni. A szervezett zártkutatmányok nem maradnak meddő területi lefoglalások, hogy ha a kutató bányaművelésre alkalmas területet fedezett fel, mely terület aztán kellő anyagi támogatásra számíthat is. Követeljük, hogy az állam, a magánbánya vállalkozásokat épen úgy, mint az ipari vállalatokat anyagilag támogassa.

Olcso vasuti szállítási díjtételeket követelünk bányatermények részére. Követeljük az egységes nyugdíjszervezetnek, a bányászviszonyokhoz mért módoni szervezését illetve a „társládák“ kérdésének méltányos rendezését. A baleset elleni biztosítás rendezését, a betegsegélyző intézmény fejlesztését. Követeljük, hogy a bányáüzemeknél a mukások szellemi szükségleteiről, olvasókörok alapítása és fenntartása által és egyéb humánus intézmények utján gondoskodva legyen. Bányáskönyvtárak kreálását szükségesnek tartjuk.

Ime, röviden vázoltuk lapunk feladatának pontozatait, melyek mutatják, hogy a „A Bányá“ valóban hízagpótló hivatást és nagyfontosságú missziót van hivatva teljesíteni.

Ilyen programmal, a bányászok ezrei elé lépve, méltán számíthatunk a bányász ezreinek támogatására.

Jó szerencsét!

Sajómenti Táró.

Sajómenti bányásztársunk programmszerű közleményének tartalmát magunk részéről elfogadjuk és annak egyes pontozatait okvetlenül beható tanulmány tárgyává teendjük. Szívesen helyt adunk minden tárgyilagos felszólamlásnak és részünkről is kérjük, hogy minél többen keressék fel lapunkat dolgozataikkal. Tehát áldást és jószerencsét!

A szerkesztőség.

A Máv. szénpolitikája.

Lapunk utolsó számában foglalkoztunk az állam szénbányászati politikájával, A „Közlekedés és Közgazdaság“ szeptember 2-iki számában a Máv. szénpolitikájával foglalkozik. Miután e cikk előbbi közleményünket kiegészíti, egész terjedelmében közreadjuk.

A m. kir. államvasutak évi szénszükségletének pénzértéke oly sok milliókra rugó lényeges összeg, amely mindenestre nemcsak megérdemli, hanem határozottan meg is követeli, hogy a közvélemény foglalkozzék a máv. szénszállítási kérdésével.

A Máv. évi szénszükségletét rendszerint nyilvános versenytárgyalás alapján, több évre szóló szénszerződésekkkel fedezi. Használ magyar szenet, porosz szenet és az utóbbi időkben angol szenet is. A versenytárgyalások alapján létrejövő szerződésekkel azonban a máv. rendszerint csak megközelítő szükségletét fedezi. Ha már most a szükséglet — mint rendszeren — nagyobb, vagy ha beüt a szénínség, mint az utóbbi években rendszeren, ekkor kezdődik a máv.-nál a kapkodás és bekövetkeznek azok az esetek, mint pl. a múlt évben az angol szén beszerzésénél.

Mindez azért, mert a máv.-nak nincsen okszerű szénpolitikája. Mert a máv. szatócskodik, szükséglete beszerzésénél az orránál tovább nem lát és — ami nála a legrosszabb — ennél tovább nem is akar látni.

A vonatmozgósítás kérdése uralja a vasutaknál a szén kérdését. Ez adja meg, illetőleg ennek kellene megadni a követendő szénpolitikai rendszer irányát. Ennek a szénpolitikának alapja és kiindulási pontja minden körülmények között az kell hogy legyen, hogy a vasut szén szükséglete minden eshetőségekkel szemben biztosított legyen. Ezt a feltétlen követelményt azonban csupán szén- szállítási szerződéses sablonos megkötésével teljesen elérni nem lehet, amint ezt különösen az utolsó évek eseményei oly eklatánsul igazolták.

A MÁV. elmulasztotta azt a nagy kötelességet, hogy üzemét minél nagyobb mérvben a belföldi szénre alapítsa. Ez iránt sem eddig nem volt meg a helyes érzelme, sem ma nincsen meg. Jól értsük meg egymást. Nem azt mondjuk mi, hogy a MÁV. nem használ igen nagy mennyiségben belföldi szenet. Sőt. Nagyon jól tudjuk, hogy nagy mennyiségben használ és megtudjuk nevezni azt az 1—2 szénbányát, amelyeket nagygyá tett. De ez nem szénpolitika. Ez szénvásárlás. És aki jól ki tudja magának járni, annál még a kelletténél is többet vásárol.

Az okos, az előrelátó, a kötelességszerűen gondos szénpolitika azt követeli, hogy a MÁV. lehetőleg teljesen függetlenítse magát a távoleső porosz és külföldi széntől és üzemét teljesen a belföldi szénre rendezze be. De a MÁV. szénpolitikája éppen az ellenkező irányban mozog. Nemcsak hogy nem rendezkedik be a természetes alapra, hanem határozottan perhorreszkálja a belföldi szenet és ma már ott tart, hogy az állomások tolatási szolgálatait is angol szénrel végezi. Nem gunyja, nem arculcsapása ez minden józan gazdasági elvnek?

Alig van ország, amely barnaszénben és különösen lignitben oly gazdag volna, mint hazánk. Ezt a nagyfontosságú gazdasági tényt tudva, a MÁV.-nak kezdettől fogva kötelessége lett volna mozdonyait ezen tüzelőanyagra építeni. Nem tette kezdetben, nem teszi ma sem. A régi sablonos nyomon jár. Porosz közsékre épültek a régi jó időkben a mozdonyai, erre a szénre épülnek ma is. Sőt mi több, angol szénre. És ezzel az okos (?) eljárással vetették meg a szénmizériák melegágyát.

Ha a MÁV. mozdonyainak az a része, amelyek üzeménél nem a gyorsaság az irányadó, hazai lignit tüzelésére épül, azok a bajok és visszasságok soha elő nem fordulnak és óriási kiadások takarítottak volna meg. Mert hiszen ez az egész kérdés nem egyéb, mint konstrukció kérdése. Úgy, mint ahogy Romániában petroléumot használnak a mozdonyok fűtésére, mert a petroléum belföldi termény és állandóan mindig a kellő mennyiségben rendelkezésre áll, ahogy újabban Ausztriában is, úgy kell ennek nálunk lenni a lignittel. Vagy legalább is így kellene ennek lennie. Ezt egyformán követeli az egyszerű, józan gazdasági felfogás, valamint a MÁV. pénzügyi és üzemérdeke is. De ennek a kellő megértéséhez első sorban az szükséges, hogy a czopf eltűnjék és a vaskalapos maradiság helyét engedjen a viszonyokat ismerő és azokat kellően mérlegelő felfogásnak. Azt mi nagyon jól tudjuk, hogy a porosz szén és angol szén mennyivel jobb, mint a lignit és azt is tudjuk, hogy mily kényelmes szolgálatot biztosít az igazgatóságoknak a porosz és angol szén használása. De azt is tudjuk, hogy ép oly indokolatlan, rengeteg pénzbe kerül az országnak. És amellet a legnagyobb gazdasági vandalizmus. A MÁV.-nak saját jól felfogott érdeke

azt kell hogy diktálja, hogy ott, ahol csak lehetséges belföldi barna szenet és lignitet használjon és ezen tüzelőanyagokra rendezkedjék be. És ha a MÁV. igazgatósága elzárkózik ezen igazság elől, úgy fokozott kötelessége a kereskedelemügyi miniszternek, hogy az ország jól felfogott érdekében a MÁV. igazgatóságát a helyes irányba terelje.

Kartell és rayonirozás.

A múlt számunkban foglalkoztunk a hazai barnaszénbányászat kerékkötőivel és megemlítettük, hogy a Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara is állást foglalt a titkos szénkartell és rayonirozás ellen. Nem fogunk megszűnni a közfigyelmet ezekre az üzemekre felhívni, mert tudjuk, hogy ezzel általános érdekű dolgokat tartunk napirenden. Alig van, vagy talán nincs is oly olvasója lapunknak, kinek zsebében e kérdés közvetlenül ne érintené.

A következőkben közzétesszük az iparkamara jelentésének idevágó részét, amely teljesen igazat ad annak, amit múlt számunkban megírtunk.

„A szénpiacra az elmúlt évben oly jelenségeket lehetett észlelni, melyek iparunkra nemcsak káros, de végzetes következményekkel járhatnak, ha azok állandósítottatnának. Ez volt elsősorban a szénhiány, mely ugyan csak időlegesnek mutatkozott, de legfőképp a szénáraknak óriási emelkedése, mely az előbbi évek szénáraihoz képest mintegy 40—60%-ot tesz ki és így szegze iparunkat nemcsak versenyképtelenné teszi az olcsóbb szénrel dolgozó osztrák iparral szemben és így fejlődését megakasztja, de a már megerősödött iparágak reabilitását is megengedja és ezeket szinte végzetes megrázkódtatónak teszi ki. A szénhiány iparunk rohamos fejlődésével nem magyarázható, mert különben azt már az előző évben is észlelni kellett volna, így az tehát csak lokális körülményekre vezethető vissza, mint amilyen a vagonhiány volt, egyes szénbányákban üzemi nehézségek vagy futólagos munkáshiány. Ezen szénhiány is mesterségesen lett különben szítva egyes szénbányák részéről, az egész dolog katasztrófának fel-fújva is főleg arra szolgált, hogy a fogyasztóktól horribilis szénárak és elsősorban magas árak melletti 3 éves kötések kipróbáltassanak.

A szénbányászat Magyarországon ugyszólván két nagy bányatársulat kezében van összpontosítva, melyekhez még néhány kisebb termelésű bánya is csatlakozott. Ezen bányák nyíltan nem merik bevallani, mert tartanak a közvélemény felzúdulásától. Azonban maguk sem tagadják, hogy köztük egy titkos megállapodás áll fenn, mely még a kartellnél is veszedelmesebb, ugyanis az úgynevezett vevővédelem „Kundenschutz“. Ezen megállapodás szerint az illető vevő ugyanis örök időre ki van szolgáltatva azon bányának, melylyel egyszer szénkötésbe ereszkedett, amennyiben más bánya ezáltal el van tiltva attól, hogy neki szenet szállítson. Ha az illető bányarabszolga más bányától ajánlatot kér, mindennemű kifogásokkal kitérnek az ajánlattevés alól és egyszerűen értesítik az ajánlatbekérésről azon bányát, mely az illető iparvállalatnak eddig a szenet szállította. Ez azután nyugodtan bevárja, amíg az ügyesen szövött pókhálóban vergődő légy szépen visszatér hozzá és azután a neki kiszolgáltatott iparvállalatnak eszerint diktálja feltételeit. A

bányáknak ezen megállapodása amint jeleztük, még az árak fixirozására alakult karteleknel is veszedelmesebb, mert ez utóbbiak nem zárják ki annak lehetőségét, hogy az illető vevő, ha nemis olcsóbban, de mégis másnál is fedezheti szükségleteit, míg a fölsorolt esetben teljesen el van adva azon bányavállalatnak, melylyel egyszer kötésbe bocsátkozott. Ezen vasgyűrűként az iparra nehezedő megállapodás megsemmisítésére, mely egy oly fontos fogyasztási cikk megdrágítására irányul, mint amilyen a szén, föltétlen a kormány beavatkozására van szükség, mert ezen törekvés közgazdaságunk szempontjából immorálisnak jellemezhető. Ezen beavatkozás vagy erkölcsi presszió vagy pedig egy karteltörvény meghozása által eredményre kell hogy vezessen. Amíg ez azonban megtörténik, szinte provokálja a bányák eljárásával szemben a fogyasztók szervezkedését, mely szervezkedés mindenestre, ha mást nem, de azt eredményezhetné, hogy legalább az anyagilag kevésbé fenállóképeségű iparosok fölszabadításának a bányák jogára alól a szervezetben résztvevő hatalmasabb iparvállalatok támogatása által.

Tehát valóban fennáll ez a titkos kartell a szénbányák között. Az állam van hivatva harcba szállani ellene. Az utóbbi időkben a kormány ugyanis több szénbányát vásárolt. Ezek birtokában van az államnak olyan fegyvere is, amely igen hatásos lehet a szénkartell ellen. Ipari életünk nagy érdeke az, hogy a hazai széntermelés a szabad verseny elvének alapján dolgozzék.

BÁNYÁSZATI HIREK.

— **Egy iparvállalat fejlesztése.** A konstanzi „Holzverkohlungsindustrie-részvénytársaság” megvásárolta a bécsi Wagenmann, Seybel és társa cég bécsi és liesingi vegyianyag gyártelepeit, s ebből alkalomból részvénytőkéjét hárommillió márkáról felemelte tizmillió márkára. Az új részvények egy tetemes része a jelenlegi tulajdonos cégnek jutott vételár gyanánt. A megvásárlással az volt a célja a konstanzi gyárnak, hogy koncentrálja, de egyben Ausztriára is kiterjessze a maga ipari tevékenységét.

— **Drágul a petroleum.** A petroleumfinomítók egy esztendei harc után végül mégis jónak látták fölemelni petroleum-árakat. A magyar és osztrák kőolajfinomítók ugyanis tegnap Bécsben értekezletet tartottak, melyen kőolaj és a melléktermékek árainak kiszabásával foglalkoztak. Az értekezlet elhatározta, hogy kőolaj és a melléktermékek árait az őszi hónapokra egy koronával magasabbra szabja ki és pedig olyformán, hogy a kőolaj árát Oderbergből és Budapestről 24.50 koronában állapították meg. A kartell megújítására vonatkozó tárgyalásokat valószínűleg a jövő hónapban fogják megindítani, amikor is az összes érdekelt magyar és osztrák finomítók képviselői Bécsben össze fognak jönni. E béketárgyalásokhoz természetesen lesz szava a Vacuum Oil Company-nak is, mely tudvalevően nem hajlandó kartelt kötni.

— **Az orosz vaströszt bukása.** Közöltük, hogy a dél-oroszországi vasgyárak között tárgyalások indultak meg, kartell létesítése iránt. Ez ügyben a döntést az érdekelt gyárak Brüsszelben tartandó gyűlésének kellett volna meghoznia. Időközben azonban a közvélemény támadást

intézett a tervezett vaströszt ellen. Még a dumában is szünyegre került a kérdés, interpelláció alakjában. Ennek következtében az eddigi árcsökkentéssel egyrészt teljesen megakadályozták a német vas behozatalát, ami pedig a német ajánlatok forszírozása folytán egyen is veszedelmeknek mutatkozott.

— **Egy vicinális vasut államosítása.** Egy-két hét előtt megírtuk, hogy a kormánynak az a szándéka, hogy megváltja Petrozsény—livazény—lupónyi helyi érdekű vasutat, vagy pedig utasítani fogja a vasut igazgatóságát, hogy a vicinális második vágányát építse ki. Most azt halljuk, hogy e két kombináció közül az első fog megvalósulni, mert a kormány elhatározta, hogy petrozsényi bányáinak fejlesztését összeköti vasut megvásárlásával. Ez vasut ország legjobb vicinálisai közé tartozik, mert vasut szállítja a Salgótarjáni és az Urikányzsilvölgyi kőszénbányák jelentékeny kőszéntermelését. A vicinális egész tőkéje közel két millió korona, mely évenként egy fél millió koronát jövedelmezett a vasut részvényeseinek. A vicinális részvényei az Urikányzsilvölgyi kőszénbánya, illetve a Magyar Általános Hitelbank tárczájában vannak. Ha a kormány átveszi a vasutat, második vágányt, mely mindössze 19 kilométer hosszlegrövidebb időn-belül kiépíti.

— **A vasárak leszállítása.** Általános volt az a vélekedés, hogy szeptember előtt nem fogják vasárakat leszállítani. Éppen ezért meglepő volt, hogy ár a hét elején rebesgették a bécsi lözsdén, hogy az osztrák vasművek már legközelebb eszakkonteni fogják az árakat. E híreket mi kedden és szerdán regisztráltuk, de éppen kedvező júliusi kimutatás folytán kételkedni lehetett hírek valódiságában. Pedig alaposak voltak. Bécsből jelentik ugyanis, hogy az osztrák vaskartell végrehajtóbizottsága arról értesítette a vasműveket, hogy a rudvas árát egy koronával, a vasbádog árát pedig fél koronával leszállítja métermázsánként. Az osztrák vaskartellnek ezen árcsökkentése azonnal életbe lép, olyformán, hogy az új megrendeléseknél vas és bádog árát az olcsóbb árak szerint számítják, ellenben a régi megbízásoknál a korábbi árak maradnak érvényben. A vasárak leszállítása az osztrák vaskartell jelentése szerint nem azért történt, hogy az osztrák vasművek nem rendelkeznek elegendő megrendelés felett, hanem főleg a végből, hogy ez által a német vasművek ajánlatait kiszoríthassák. Árcsökkentés a magyar vasműveknél még nem lépett életbe, de osztrák vaskartell a magyarországi művekkel valószínűleg szintén érintkezésbe fog lépni az árak leszállítása miatt. A rudvas a most Bécsben 20 korona és a vasbádogé 24.50 korona. Valószínű, hogy vaskartell ezen jóakartu magatartása az befolyásolta, hogy a tröszt szervezőire nézve kellemetlenségek keletkeztek, másrészt az egyezményre hajlandó gyárak között nehézségek állottak elő, részint a részvényeknek és kötelezvényeknek felosztásáról, részint az igazgatósági helyek betöltésére nézve, minek folytán a tárgyalásokat megszakították és a tröszt megalakítására irányuló törekvések egyelőre hajtórést szenvedtek.

— **Szerbia bányamivelésének 1907. évi helyzetéhez.** Szerbiában a bányászat az 1907. év folyamán teljesen pangott. Az alekszinaczi szénbányában, dacára az emelkedett keresletnek és az ár 30%-os emelkedésének, félennyit termeltek csak (kb. 18.000—20.000 t-át) mint

1908-ban. Kétszáz munkás dolgozott nappal és éjjel 10 órás munkaszakasz átlagbéra 1—6 dénár között változott. Az aránylag jó minőségű szén az országban gyorsan kelt el, egy részét azonban mégis kivitték Magyarországra, Bulgáriába és Törökországba.

— **Nagy csőd Németországban.** Berlinből jelentik tudósítónk: A solingeni bank csődtömegmondónak kérésére a Walter és Khale-féle aczéláru kiviteli cég Chligeben csődött mondott ki. A cég a solingeni banknak 380,000, a birodalmi banknak 60,000 márkával tartozik.

— **A kormány „homokgyára“** A kormány szerződést kötött Horváth István földbirtokossal. Ad neki pénzt, ingyen telket, ingyen anyagot, jelentékeny fuvardíjkedvezményt, illetékmentességet és ezenkívül 90 millió homoktégla megrendelést. Lényegében ezek a szerződés botrányosabb részletei, melyeknek nyilvánosságra jutása igen károsan érintette a kormányt, de viszont az ország világosan látja, hogy érdekeinek a gondozása milyen kezekre van bízva. A téglagyárosokat is nagyon meglepte a szerződés szövege és most azon tanácskoznak, hogy mily formában juttassák kifejezésre jogos felháborodásukat. Ezuttal a téglagyárosok felháborodása éppen oly jogos a szóbanforgó szerződéssel szemben, mint amennyire jogos a közvélemény felháborodása a téglakartell eddig viselt dolgaival szemben. A téglagyárosok azt mondják, hogy a kormány egyenesen becsapta őket akkor, amikor a Horváth-féle homoktéglagyárnál kilenczvenmillió téglát rendelt meg, mert a kormány világosan és határozottan megígérte nekik, hogy a gyár nem lesz állandó jellegű, mert a gyárat három év múlva lebontják és hogy a homoktéglagyár csak a kispesti munkáslakásokhoz szükséges negyvenmillió darab téglát szállítást fogja kapni. Ehelyett Horváth István gyára kapott kilenczvenmillió darab megrendelést, szerződésben biztosították neki tíz év múlva is a gyár ingyen telkét, az ingyen anyagot és az igen lényeges fuvardíjkedvezményt. Ezzel szemben azonban a ravasz és óvatos kormány biztosította magának azt a jogot, hogy a gyárat a szükséges homoktégla mennyiség leszállítása után megválthatja. Vagyis nagy pénzzel megválthatja azt, ami az övé. Ennél szegényetesebb megállapodást valóban még nem kötött kormány. A szerződés elolvasása után látjuk csak igazán, hogy milyen csunya játékot üzött a kormány, amidőn nagyhangon hirdette, hogy új téglagyárat fog létesíteni, ha a kartell nem szállítja le a tégláákat. Ezt a tervet mi is helyeseltük. Csakhogy a kormánynak ez a szokatlanul bátor és őszinte fellépése a téglakartell szemben szemfényvesztés volt. Hogy ez a föltevésünk helyes, az kitűnik abból a körülményből is, hogy annak dacára, hogy a kartell sietett 38 koronára leszállítani a tégláákat, a botrányos Horváth-féle szerződést mégis megkötötte. Az is helyes lett volna a kormánytól, ha a téglakartell 38 koronás ajánlatát sem fogadja el és ragaszkodik eredeti tervéhez. De akkor tessék is becsületesen keresni egy vállalkozót, aki szívesen fölépítette volna a saját pénzéért a gyárat, ha a kormány neki adja a milliós téglamegrendelést. De az ország pénzével gyárat építtetni egy vállalkozónak, azt még eddig egyetlen kormány sem mert megkockáztatni. Ennyi bátorságot csak azok vehetnek maguknak, akik biztosan tudják, hogy

senkik sem vonhatja őket felelősségre. Egyébként azt halljuk, hogy a szerződés megkötése körül nem annyira üzleti érdekek, mint inkább baráti érdekek játszottak közre. A kormánynak ezt a felebaráti érzését nagyon méltányoljuk, de az ország pénze még sem arra való, hogy egyes miniszterek baráti jóindulatát honorálják vele.

KÜLÖNFÉLÉK.

Nagyág vidéke.

Két évvel ezelőtt szó volt arról, hogy a nagyági kir. és társulati aranybányát angol vállalkozók veszik meg. A napilapok felzudultak és hevesen kikelték az ellen, hogy újra idegen kézre kerül egy híres magyar bánya és különösen a „B. H.“ keserűséggel emlékezett meg a tervezett eladásról. Ez azonban nem akasztotta volna meg a vásárt, de megakasztotta más. Az angol csoport szakértői ugyanis alig nézték meg a bányát magát, hanem annál inkább foglalkoztak a hányókkal és csakhamar kisütötték, hogy milliókat érő érczek hevernek rajta. Az angoloknak az volt a tervük, hogy egész erejüket a bányákra fordítják és annak kincseit napfényre hozzák. Csakhogy az illetékes körök és a pénzügyminisztérium tisztába voltak azzal, hogy ebben az esetben nemcsak kincsek kerülnek napfényre, hanem — — — És az alku abban maradt, az angolok visszatértek hazájukba és elmesélték különös esetüket.

Nagyág Hunyad-megye középső részén, a Maros-folyótól északra fekszik, Déva városkától kb., 20 km. távolságra.

A vidék bányászatának fényes múltja van, már a rómaiak idejében híres volt a hondoli bánya (Nagyág alatt.) Magát a nagyági aranybányát csak 1744-ben fedezte fel Born egy pásztor utbaigazítása alapján. Born tárnát is nyitott és néhány ismerő sével társult, hogy a rejtett kincseket kibányássa. E társak egyikét, később, honarulás miatt kivégezték és a birtokában lévő 16 drb. bányarészvény a császárra szállott. A XIX. század elején a bányamű már a kincstár üzemében áll és ehhez az üzemhez tartoztak a következő részek

1. A nagyági bányahatár, amely a mai bányaterületnek felel meg. E területen épült később a csertési fémkohó.

2. A bajagai „Lipót“ ólom- és aranybánya zuzóművel és feldolgozó teleppel.

3. A hondoli aranybányaterület zuzóművekkel.

4. A magura-fairagui aranybányaterület zuzóművekkel.

A Lipót-bánya üzemét a 60-as években megszüntették, a kincstár elhagyta a bányát és azt egy volt kincstári alkalmazott foglalta le. Egy kapavágást sem tesz, de azért soha sem volt kellemetlensége a bányahatóságokkal. Beavatott körökben azt beszélék, hogy épen e területekre volna szüksége a nagyági bányaműnek, hogy üzemét újra felvirágoztassa, de félnek a megvételtől, mert akkor felmerülne az a kérdés is, hogy miért töröltették az adományozást. Pedig nagyon kényelmesen az „előd“ökre lehetne tolni az odiumot.

Ugyancsak elhagyta a kincstár a hondoli te-

rületet is. Azt szintén egy volt kincstári alkalmazott foglalta le, ma a fia kínálgatja 150.000 koronaért. Az üzem persze régen elpusztult, az érczuzó malmokat lerombolták és a vidéken csak a báró Bornemissza-féle bányában dolgoznak.

Ugyancsak volt kincstári alkalmazottak kezébe került a magurái terület is, az is elpusztult teljesen.

A gazolin.

A nyári csendet időről-időre megzavarja egy-egy katasztrófa hirtelen. Vasuti szerencsétlenség és benzinrobbanás viszik a vezérszerepet. Legutóbb a Kossuth Lajos-utcai benzinrobbanás hívta fel a közfigyelmet. Az eset már annál is inkább megdöbbentést keltett, mert oly helyen történt, ahol esetleg igen sok ember eshetett volna áldozatiul és a kérdés méltán keltette a legnagyobb nyugtalanságot a közönség körében.

Hazánkban nem írja elő tételes törvény, hogy a veszélyes, rendkívül könnyen gyúladó és robbanó folyadékot mily ódányban kell tartani és szállítani. És ez az oka annak, hogy lépten, nyomon szerencsétlen balesetek okozójává lesz. Az 1870-ik évi 2970 sz. és 1894-ik évi 39.215 sz. belügyminiszteri rendelet szabályozza ugyan ezt, csak hogy ezek már elavultak. Az 1905-ik évi 112.771 sz. belügyminiszteri rendelet kötelezővé tette robbanó folyadékoknak biztonsági tartályokban való tartását, de ezen rendelet hatályát az elleve irányuló heves agitáció következtében bizonytalan időre felfüggesztették. Ez az oka annak, hogy nálunk oly rémesen gyakoriak a hasonló szerencsétlenségek, azért kell annyi emberéletnek áldozatiul esnie.

A Kossuth Lajos-utcai katasztrófánál t. nem benzin szerepelt, hanem ennek egy közeli rokona: a gazolin. Ezt hasonlóan mint a benzint természetes kőolajból párolják le, de míg a benzint forrpontra 80—100°, addig a gazolin már 60—80°-nál forr. Természetes, hogy sokkal veszedelemesebb is, mint a benzin. Elég kiterjedt ipari alkalmazása van. Olajak kivonására pámut zsirtalanítására, világító szerül és más czélokra használják fel és ezért meglehetősen kiterjedt alkalmazással bír. Legfőbb ideje volna annak, hogy a belügyminiszter ur komolyan gondjába venné a szerencsétlen ügyet.

A nyersolajtüzelés.

László Ernő vegyész hazánkfia, az osztrák vegyészek egyesületében a nyersolaj tüzeléséről tartott előadást. Ezen előadásból közöljük a következőket

Az újabb időben a nyersolaj konjunktura következtében a nyersolajtüzelés a monarchiában egyenértékű a petroleummaradványokkal — reziduumokkal — való tüzeléssel. Miután a kettő ára körülbelül ugyanaz és a nyersolajat könnyebben lehet beszerezni a bányáknál. László hangsúlyozta, hogy igen téves volna, ha két anyag értékének elbírálását a teoretikus meleg fejlesztési értékére alapítaná. A praktikus kerestülvitt kísérletek azt bizonyítják, hogy például a szénnek meleg értéke csak részben használható ki és még a legjobb berendezések mellett is csak körülbelül 70% az eredmény. A folytonos üzemeknél ezen arányszám

még sokkal kisebb. A párhuzamosan folytatott kísérleteknél, amelyeket fűtőolajokkal végeztek, az tűnt ki, hogy ezeknek körülbelül 80%-a használható ki eredményesen, még a folytonos üzemeknél is! Ezen eredményeket összehasonlítva, László ezen látszólagos anomáliát úgy magyarázza meg teoretikusan, hogy a nyersolajtüzelésnél valószínűleg kevesebb anyag megy veszendőbe, mint a széntüzelésnél. A széntüzelésnél két és fél—háromszor annyi nyersanyag megy keresztül a rostélyon és vész el, semmint az szükséges volna — teoretikus szempontból. Még abban az esetben is, hogyha a tüzelőszerkezet a legelőnyösebben van berendezve. A füst elemzése azt igazolja, hogy a nyersolaj fűtésénél csak 0.2—0.3 a fölösleges lég elhasználás. Anélkül, hogy ezt behatóbban magyarázzuk, első tekintetre is világos, hogy a szénnek tulságos légáramba való elégetése nem gazdaságos. Egyedül a fentiek is hü képét adják annak, hogy egyedül a kéményeken keresztül mennyi kihasználatlan energia megy el. Az előadó kísérletekkel bizonyította be, hogy a nyersolajtüzelésnél kétszerannyi vizet lehet felforraltatni, mint ugyanolyan hőmennyiségű szénrel való tüzelésnél, sőt a gyengébb szénnekél ezen arány 1:3 a nyersolaj javára.

A nyersolajfűtés napról-napra tért hódít és ma már fekvő kazánok fűtésénél, vasuti mozdonyoknál, hajógépek hajtásánál, számos ipartelepnél, olvasztó kemenczékénél és téglaegetéseknél, sőt fűtési czélokra is használják. Mindezen felhasználási módokat a felolvasó képekben is bemutatta és bőven ismerte tette.

Igen fontosak és érdekesek voltak az előadásnak azon részletei, amelyben a felolvasó a nyersolajfűtési füstöt, analizését tárgyalja. Az első esetben ezeket tudományosan és szisztematiczoz tárgyalta, László mérnök kimutatta, hogy ezen füst analizéseknél a legfontosabb dolog a széndioxid mennyiségének megállapítása és annak összehasonlítása az elfogyasztott nyersolaj hőértékével.

Szomorú dolog, hogy amíg nálunk a porosz-köszénről nem tudnak a barna szénre átmenni, addig Ausztriában azzal már a nyersolaj is győzelmesen veszi fel a versenyt és ennek a versenynek mindenesetre egyik erőssége volt László Ernő magas nivóju előadása.

Néhány szó a tőzegről.

A tőzeg, turfa igen nagy fontossággal bír úgy higiéniai mint gazdasági tekintetben is. Fontos jelentőségét különösen Németországban és Hollandiában ismerték fel régen és itten már rendszeresen és tervszerűen aknázzák ki a nagykiterjedéstű lápföldeket: A tőzeget első sorban fertőtlenítő szerül használják, nevezetesen az istállókban a trágyalé felszívására, továbbá hasonló szennyes helyek szagtalanítására és egyáltalában minden szerves hulladék fölbomlásának meggátolására. Az így elhasznált tőzeget mint a legkitűnőbb trágyát szántóföldek megjavítására használják fel. A fertőtlenítési czélra elhasznált tőzeget nem használt tőzeggel, kánnal és Thomas-salakkal keverik és mint kitűnő trágyázószert használják fel. Ezenkívül még más csekélyebb jelentőségű (kertészeti antiszeptikus stb.) czélokra lesz fordítható maga a tőzeg. Még nagyobb jelentőségekkel bír

lápok kultur földdé való átalakítása, amely ha néha sok pénzálzatba is kerül, azért mindentítt gazdagon meghozza gyümölcseit és már néhány év alatt visszafizet minden költséget.

Bár bazánk lápokban elég gazdag, mi még e téren se jöttünk ennyire, bár néhány lépést tettünk ezen irányban!

A gyémántkutatás.

A gyémántot vivő placers három csoportra oszthatók. Első a völgyszakadékok és kimosások. Ezekben aránylag a legritkább a gyémánt és a kutatás is a legnehezebb. A második csoport a mai folyók vízmedre és árterülete. Itt szintén igen nehéz a kutatás, mert az elé a lépten-nyomon előtörő víz ezernyi nehézséget gördít. A leghalásabb kutatási tér, a régi folyók vízmedre és árterülete. A kutató felszereléséhez különböző szerszámok és eszközök tartoznak. A legfontosabb egy hegyes végű csákány, amely az összeálló kőzet megbontására szükséges. A törmelék összeszedésére egy lapát szolgál, amelylyel a földesiszapos anyagot a háromnegyed hüvelyknyílású szitába gyűjtik. A szitában a durva törmelék felfogják és a keresztülhulló finomabb anyag az egynolczad hüvely nyílású szitára kerül. A keresztül nem hulló anyagot kézzel átvizsgálják, az átszitálódott homokos anyag pedig egy kaucsukból készült teknőbe kerül, ahol vízzel való öblögetés és rázás által megtisztítják és az így nyert anyagot azután beható vizsgálat alá veszik.

A gyémántkutatók különös előszeretettel a szakadékos, partos helyeket keresik fel, mert ottan részben a szükséges vizet könnyen beszerezhetik, részben pedig a föltárt rétegekből megismerhetik a vidék települési viszonyait. A gyémánt leginkább oly helyeken gyülemlett meg, ahol az agyagos alapanyagba ökölyni kavicsdarabok mellett finom homok és apró törmelék is lép fel. Leginkább ezeket a kavicsos fészkeket méltatják figyelemre. Minthogy a frissen lefejtett agyag szivós, a levegőn kiterítik, ahol néhány nap alatt, a nap melege és a nedvesség hatása alatt szétesik. Hogy a nagyobb darabok gyorsan szétmáljanak, időről-időre megbolygatják és megöntözik. Mennél több ideig marad az anyag a levegőn és mennél több nedvesség éri, annál könnyebb a későbbi kezelése. Hogyha már teljesen szétmorzsolódott, akkor előbb a ritkább, később a sűrűbbfonatú szitán mossák keresztül, miáltal csakis az ásványos részek maradnak meg. A további elválasztás már a fajsúly szerint történik. Az anyagot methylojodit oldatába teszik, amely tudvalevőleg $3^{3/10}$ fajsúlyu. Ebben a quarzcsillám és földpát a felszínre száll, míg a gyémánt és a nehezebb ásványok a fenékre esnek. Hogyha most a nehéz ásványokat thalium — ólom — acetát oldatába teszik ($3^{9/10}$ fajsúly) úgy a $3^{5/10}$ fajsúlyu gyémánt a felszínen marad, míg a többi ásvány, a gránát, korunt, baryt, magnetit, stb. a fenékre hullanak. A gyémántot azután lefölozik és alapos vizsgálatnak vetik alá. Azután ugyanis a folyadék fajsúlyja igen könnyen megváltozik a gyémánthoz egyes földpát fajok és gránátok is keveredhetnek. A lefölozott anyag egy válogató kaucsuk ponyvára kerül és itten nagyító üveg és keménységmérő segítségével győződnek meg jelenlétéről. A keménységmérő nem egyéb, mint rövid pálczikákban foglalt gyémánt, zafir és quarzszilánkok.

Az eredményeket egy térképbe jegyzik fel és pedig a térképbe be lesznek jegyezve, minden egyes pontra nézve a talált gyémántok mennyisége, nagysága és kopottsági mérve. Igen fontos, hogy valjon az iszap tartalmaz-e, apró gyémánt törmelék, mert ezek jelenléte az eredeti lelhely közelségére mutat.

Szabadalmi hírek.

1 Bejelentés. találmányok szabadalmazására.

1124. B 3951. a. sz. Bennitt Fred ügyvéd Jolietben. Berendezés érczek pörkölésére és összesütésére. XII/d. oszt. 1907. decz. 4. (Képv. Schön).

1230 C. 1545. a. sz. Garrara Giacomo, a kémia tanára milánóban. Eljárás ezinkchlorid előállítására a ezink oxydérceiből és ezinkhamuból chlor behatása által IV/1 1908 jan. 20. (Képv. Kalmár).

1251. H. 3690. sz. Herronschmidt Henri iparos Párisban. Eljárás az alumínium előállítására szolgáló nyers bauxit előkészítésére XII/b. oszt. 1908 16. (Képv. Takács).

1266. L. 2295. sz. Lang Joseph gyáros Mannheimban. Csavaros szorítóval összekötött furóállvány. XVI/a. oszt. 1908. jan. 20. (Képv. Neufeld).

1329. G. 2472. a. sz. Glogner Róbert mérnök Charlottenburgban. Száraz kotrógép. V/f. oszt. 1908 febr. 27. (Képv. Török).

1476. F. 2019. sz. Fekete József műbontóhenben. Kavicscsákány. XVI/a. oszt. 1908 márcz. 10. (Képv. dr. Wirkmann).

1484. H. 2830. a. sz. Herronschmidt Henri vegyész Párisban. Eljárás fém és nem fém elemeknek vegyületeiből való kiválasztására. Pótszabadalom a 40.643. sz. szabadalomhoz. VII/i. oszt. 1907 febr. 22. (Képv. Takács).

1485. H. 2997. sz. Hartenstein Herman Lajos gyáros Duluthban. Széntartó elektromos olvasztó kemencék elektródái számára. VII/g. oszt. 1907 szept. 17. (Képv. dr. Werkmann).

1488. H. 3131. a. sz. Sieg-Reinische Hütten-Aktien-Gesellschaft cég Fridrich-Wilhelms-hütteleben. Görgőmoz. XII/f. oszt. 1908 febr. 20. (Képv. Neufeld).

1457. B. 4033. sz. Adolf Bleichert & Co. cég Leipzig-Gohlisban. Berendezés sodronykötélpályák kocsijain a szorítópolák nyomásának emelkedésekből való fokozására. Vg/1. oszt. 1908 febr. 14. (Képv. Kalmár).

1376. W 1944. a. sz. Centralstelle für Wissenschaftlich technische Untersuchungen G. M. B. H. cég Neubabelsbergben. Eljárás magas hőmérsékletnél szivós sárgaréz előállítására. XI/c. oszt. 1906. jul. 26. (Képv. dr. Szilasi).

1728. E. 1322. sz. Eminger Walter okl. mérnök Bukarestben. Kapcsolás furódaruzatok és hasonlók számára XXI/c. oszt. 1908. ápr. 11. (Képv. Schön).

Megadott szabadalmak.

994. 410944. 1. sz. dr. Oettinger Benno vegyész Berlinben. Eljárás újra oxydálható fémgözöknek érczből vagy kohótermékekből való kiválasztására. XII/d. oszt. 1906 decz. 24-én. Elsőbbsége 1906. jan. 3-tól kezdődik.

1003. 41953. 1. sz. Rosalt Huguez vegyész Páris-

ban. Eljárás érczek feltárására és a fémek kivonására nedves uton XII/h. oszt. 1907 nov. 14.

1025. 41975. 1. sz. Sicks Jakab és Langel Mihály bányakovácsok Eljarsben. Ujtás rcselő koronákon XVI/d. oszt. 1907. okt. 20.

1029. 41.979 1. sz. dr. phil. de Laval Carl Gustaf Patrik bölcscs Sztocholmban. Eljárás és berendezés vasnak előállítására XII/d. oszt. 1907 okt. 24.

1035. 41.985. 1. sz. Adolf Bleichert & Co. cég Leipzig-Golisban kötélkenőkesi sodronykötélpályákhoz. V/g. oszt. 1907. okt. 15

1037. 41.987. 1. sz. Gracpel Hugó gépgyáros Budapestben. Eljárás szemesés, ill. darabkás anyagkeverékekből a nehezebb fajsúlyu fém kiválása.

1126. 42.026. 1. sz. Székely Spitzkopf Károly fémclemező Newyorkban. Eljárás és berendezés fémek öntésére. XII/e. oszt. 1906 decz. 31.

1130. 42.030 1. sz. Wilaredt Alfréd mérnök Bruxellesben. Gyűrűs szelepkompresszorok és fuvógépek számára. XXI/d. oszt. 1907. okt. 28.

1134. 42.034. 1. sz. Imbert Process Company cég Newyorkban. Eljárás fémeknek kőnérezeikből más fém segélyével való lecsapatására XII/d. oszt. 1907 aug. 19

1135. 42.035. 1. sz. Imber Process Company cég Newyorkban. Eljárás ezinknek oxigéntartalmu érezeiből való kiválasztására. XII/d. oszt. 1907. aug. 21.

1144. 42.044 1. sz. Gassl Lajos mérnök Anzinban. Hengerjártat üreges testek kihengerlésére. XII/e. oszt. 1907 nov. 18.

1152. 42.052. 1. sz. Babé Jules mérnök Honfleurben és Pape Herman mérnök Hamburgban. Eljárás kénessavnak víztartalmu elégsi gázokból a gázkeverék lehütése segélyével való kiválasztására IV/i. oszt. 1907 aug. 16.

1155. 42.055. 1. sz. Janacek Fridrich gyárigazgató Wienben. Berendezés generátorgázzal való gőzkazántüzeléshez. Ve/2. oszt. 1907 jul. 19.

1179. 42.079. 1. sz. Magyar Siemens-Schuckert Művek Villamossági R.-T. cég Budapestben. Bányalégrobbanás ellen biztosító berendezés zárt tokkal bíró elektromos gépek számára VII/g. oszt. 1907 máj. 14.

1187. 42.087. 1. sz. Hartenstein Hermann Lajos gyáros Dulutban. Elektromos olvasztókemenceze VII/i. oszt. 1907 szept. 17.

1197. 42.097. 1. sz. The Rotary Schrewing Die Syndicate Limited cég Londonban. Berendezés csavarmentek előállítására, XVI/d. oszt. 1907 szept. 14.

1206. 42.106. 1. sz. Fraser George Holt gyáros Brooklynban. Zuzógép XVII/f. oszt. 1907 szept. 11.

1474. 42.374. 1. sz. La Continentale Fixator cég Párisban. Szerkezet csavarok, csavaranyák és más forgatható részek biztosítására. V/e. 1 oszt. 1907 aug. 6.

1487. 42.387. 1. sz. Bergmann Electricitäts-Werke Atiengesellschaft cég Berliabon. Lapátnegerősítés gőzturbinák számára. Vd/1. oszt. 1907 okt. 24.

1492. 42.392. 1. sz. Dake Charles Villif gyáros Grand-Rapidsban. Ujtások turbinákon. Vd/2 oszt. 1907 okt. 28.

1517. 42.417. La Société des Produits chimiques et d'Explosifs Bergés Corbin & Cie cég Grenobleben. Ujtások robbantó anyagokon. Pótszabadalom 39.510. ab.-hoz XX/g. oszt 1898 23.

Szerkesztői üzenetek.

Felsőbányai olvasó. Nem győzzük elég gyakran ismételni, hogy mi lap vállalat vagyunk, nem pedig pénzintézet. Az illető vállalkozók *egyedül és kizárólag* a Pénzügyi Mercur keretében tartoztak és tartoznak. Hogyha bővebben érdeklődik, méltóztassék oda fordulni, mi semminemű felvilágosítást nem adhatunk és nem is adunk.

Selmeczbányai olvasó. Méltóztassék az aukták kiadását a Pénzügyi Mercurnál megsüregtetni. Mi semmiféle bányászlettel nem foglalkozunk é. azok irányában csakis mint lapvállalat érdeklődünk.

Marosujvár. Szives közleményeit örömmel alkalom adtán felfogjuk használni.

M. K. Moldva. A kereskedelmi Bank tényleg komolyan érdeklődik. A majdanpeki bányára vonatkozó adatok mielőbbi beküldését kérjük. 2. Az Avala-hegység észak-nyugati része.

A. V. Déva. Bocsanat hosszas hallgatásért. Még e héten minden el lesz intézve. Ugy osztrák államvasut, mint többi. Eddig lehetetlen volt. Szombaton levél megy. addig is kérünk adatokat és címeket.

E. M. — Rossz.

Bányász. Szociális kérdéseket is felvettünk. programunkban is láthatva. Legközelebbi számunkban bővebben kitérünk reá.

H. S. Petrozsény. Szives adatait kérjük. Mindenesetre fel fogjuk használni és minden tőlünk telhetőt megteszünk.

Vichnye. Az utazás 3000 forintba kerül, de az megtérül a szubvenzióból. Feltétlenül nagyon káros dolog, de mi nem térhetünk ki mindenre.

U. O. Alvacze. A mintát kivételesen átvettük é. egy vegyszeti intézetnek adtuk ki megvizsgálás céljából.

M. O. Toroczko. Mi is hallottunk valamit a toroczkoí vasbányák üzembe helyezéséről. A hir egy német társaságról regél. is kíváncsiak vagyunk, mi igaz belőle.

I. Á. Torda. Kétségtelen, hogy a topánfalvai vasut sokat fog lendíteni rettenetesen ellianyagolt erdélyi bányák helyzetén.

H. K. A Bányabank eszméjét újra föl fogjuk vetni és pedig nem csak lapunkban, hanem külföldi lapokban is. Itt nagy az érdeklődés, csak a többit tudja már.

H. O. A kérdéses cikket társzerkesztőnk Vécsey István ur írta és folytatni is fogja. Igen örvendünk, ha tetszését ily nagy mértékben kinyerte.

H. S. Ismételjük kegyednek és kérjük azt a jobbieknek is megmondani, hogy mi bányagyuletekkel absolute nem foglalkozunk. Panaszával forduljon Pénzügyi Mercurhoz, nekünk azzal vállalattal **semmiféle** összeköttetésünk nincsen és így annak dolgai bennünket legkevésbbé sem érdekelnek.

A. I. Fehérvári-ut. Kérem szives nézeteit és esetleges megjegyzéseit. Igen hálásan venném néhány felső magyarországi bányászatot tárgyaló értekezését. Esetleg a szabadatom le téása is helyt találba.

Érdeklődő. A kongresszust Budapestben tartják meg.

Árlejtések.

Szén-szállítás. Debreczen sz. kir. város 3 évi szükségletének biztosítására (évenkénti szükséglet 26.000 q hazai szén).

V. t. határnap Debreczen, szeptember 15. Városháza.

Bánatpénz 2000 kor.

Portlandcement-szállítás. A szombathelyi üzletvezetőség részére szükséges 3500 q portland és 2500 q románcement szállítására.

V. t. határnap Szombathely, szeptember 10. Üzletvezetőség.

Bánatpénz 5%.

Kén-szállítás. A zalatnai m. kir. főbányahivatal kezelése alatt álló zalatnai kincstári fémkohómű 1909. évi, mintegy 30.000 mm. kétszer finomított szicíliai darabos kén-szükségletének beszerzése iránt.

V. t. határnap Zalatna, szeptember 24-én d. e. Főbányahivatal. A 30.000 q kénből 15.000 q csomagolatlan állapotban vagonba hánnyva, 15.000 pedig netto 50 kg-os zsákokba csomagolva, netto árban 100 kg.-kint számítva, bér- és költségmentesen a zalatnai vasuti állomásra szállítandó.

Bánatpénz 5%.

Kőszállítás. A m. kir. földművelésügyi miniszter ur rendelkezése a Dunaszekeső község felett szakadó Dunapart biztosítását célzó és 1908—1909. években végrehajtandó munkálatokhoz szükséges 10.000 köbméter első osztályú, valamint 9500 köbméter másodosztályú kőszállítására és beépítésére.

V. t. határnap Zombor, szeptember 14. M. királyi folyammérnöki hivatal.

Bánatpénz 5%.

Kavics-szállítás. Jászberény r. t. város makadam utainak karbau tartására évenként szükséges 500 800 köbméter kavicsszállítására árlejtés útján biztosítatik. A város polgármesteréhez címzett zárt írásbeli ajánlatok beküldésének határnapja szeptember 15.

Bánatpénz 1000 korona.

Pályázatok.

Egy magyarországi vasgyár oly **mérnököt** keres, ki a bányászat és kohászat terén, de főleg a faszén-magasolvasztó munkálatokban nagyobb jártassággal bír. Megköveteltetik a magyar, német és tót nyelv tudása. Ajánlatok „1000“ jelige alatt ezen szaklap kiadóhivatalába kéretnek.

Kerestetik kőszénbánya részvénytársasághoz egy nagyobb praxist kiutatni tudó, megbízható **főaknász**, lehetőleg azonnali belépésre. Román nyelvet beszélő éyén előnyben részesül. Ajánlatok „Megbízható főaknász“ jelszóval e lap kiadóhivatalába kéretnek, teljes név és szolgálati bizonyítványmásolatokkal. Az ajánlkozó minden körülmények között számíthat teljes díszkréziónkra nem alkalmaztatás esetén is.

TŐZSDEI HIREK.

Az amerikai fémtőzsde, mint azt New-Yorkból jelentik semmiféle változást nem mutat árjegyzésekben. Ugy a nyers vas, mint a kész áru irányában kevés kereslet mutatkozott, azonban e kereslet napról-napra növekszik. A réz ára állandóan emelkedik. A gyémántra is nagyobb kereslet a londoni tőzsdén és így tartani lehet attól, hogy a kő ismét emelkedni fognak,

A londoni tőzsdén következő árakat jegyezték	
réz készpénzfizetésre	61.76
három hónapra	62.—
ón készpénzfizetésre	132.15
„ három hónapra	133.10
zink készpénzfizetésre	19.26
ólom	13.76

A berlini tőzsdén a bányavártekek a kezdődő szilárd-ság után gyöngülésre hajlottak és a tegnapi színvonal alá süllyedtek.

A bécsi tőzsdén az irányzat gyöngülő, a mi leginkább a királyi egészségügyi állapotáról forgalomba kerülő kedvezőtlen híreknek tudandó be. Egyedül a kőszén-értékekben mutatkozott nagyobb kereslet.

A prágai csőszállítás ügyéből kifolyólag az Alpesi erősen layhult és csak is a helyi spekuláció vásárolta.

A budapesti tőzsdén a hangulat erősen gyöngülő és realizálási hajlam lemorzsolta az árfolyamokat, noha a kínálat egyáltalában nem öltött nagyobb méreteket. Egyedül a Salgótarjáni részvényeit keresték, a melyek 568 koronáról 572-re, 574-re, majd pedig 581-re szöktek fel. E kedvező hangulatnak több oka is van. E társulat ugyanis egy és fél év óta furat Handlova nográdmegyei község határában a gróf Pálffy János örökösei tulajdonát képező területen. Eddig 25 furólyukat mélyesztettek le 100—360 m. mélységig és a múlt héten állítólag gazdag széntelepre bukkantak. E társulat állítólag alaptőkéjét is felakurja emelni.

Petroleum. A vidéki kereskedők azon vannak, hogy szükségletüket mielőbb fedezzék, mivel az ősz közeledtével a jelentékenyebb fogyasztás ideje is beáll. Ezért az üzlet megélénkült. A kőolajfinomító részvénytársaság árai: Fiumei kristálykőolaj 37.— K, fiumei White-Star kőolaj (háromcsillagos) 31.— K, fiumei Standard-White kőolaj (két csillagos) 29.— K. (Árak 100 kg tiszta súlyért tényleges göngysúlylyal, hordóval, Budapestre bérmentve szállítva értendő.) Egyes hordók I K-val drágábbak.

Az Apollo kőolajfinomítógyár részvénytársaság. jegyzései a következők: Liliomkirályolaj 40.—K, egyszívű kőolaj — K, háromszívű kőolaj 32.— K, csillagkereszt kőolaj 31.— K tiszta súly 100 kg.-ként, hordóval-együtt, 20 százalékos vagy tiszta göngysúlyszámítással, Pozsonyban átvéve, készpénzben engedmény nélkül. III, Apollo könnyű gépolaj 30.— K, VI, Apollo nehéz gépolaj 42.— K, Apollo hengerolaj 60.— K, tiszta súly 100 kg.-ként, hordóval-együtt, tiszta göngysúlyszámítással, Pozsonyban átvéve, fizetendő készpénzben 2 százalék engedménnyel vagy 4 havi váltóra.

Ásványkőolajok. A Kőolajfinomítógyár-r.-társaság kőolajgyártmányainak árjegyzései nagyban eladásoknál a következők: Fiumei 0. számú tisztítóolaj 20.— K, Fiumei 1. sz. orsóolaj 30.— K, Fiumei 2. sz. könnyű gépolaj 34.— K, Fiumei 3. sz. nehéz gépolaj 40.— K, Fiumei 4. sz. vulkán (henger) olaj 20.— K, Fiumei 5. sz. fénytelen olaj 24.— K, Fiumei 6. sz. kiváló nehéz gépolaj 42.— K, Hengerolaj sötét 68.— K, 00 jegyű hengerolaj, világos 73.— korona. (100 kg. tisztasúlyért, hordóval, valódi göngysúlylyal, Budapestre szállítva)

A budapesti értéktőzsde hiv. árjegyzései 1908. aug. 30-án.

				Zárófolyam			
				Pénz		Áru	
				korona	fillér	korona	fillér
Északmagyarországi c. k. b. és iparvállalat	névérték	200	oszt. 13	265	—	267	—
Felsőmagyarországi bánya és kohómű		150	20	545	—	555	—
Köszénbánya és téglagyár részv.-társ.		20	20	440	—	443	—
Magyar asphalt részv.-társ.		200	10	150	—	155	—
Magyar ált. köszénbánya részv.-		200	20	648	—	658	—
Salgótarjáni köszénbánya részv.-tár.		200	32	576	—	577	50
Danubius hajó- és gépgyár		150	10	225	—	227	—
Első m. gazd. gépgyár részv.-társ.		200	20	385	—	395	—
Fegyver- és gépgyár részv.-társ.		300	32	280	—	285	—
Ganz és Társa vasöntöde		800	160	2850	—	2900	—
M. belga fémipar részv.-társ.		200	16	284	—	294	—
Nadrági vasipar részv.-társ.		400	40	—	—	—	—
Nicholson gépgyár részv.-tár.		200	14	216	—	220	—
Rímamurányi-salgótarjáni vesmít		200	28	556	50	557	—
Schilek-féle vasöntöde		400	24	400	—	410	—
Weitzer J. gép- és waggon-gyár		250	20	393	—	390	—
Első magyar betöntöde részv.-árs.		200	18	330	—	360	—
Hungária műtrágya-gyár		200	14	370	—	390	—
Magyar fém- és lámpaárny-gyár ré.		200	16	285	—	289	—

Londoni fémárak 1908. első felében.

				Január	Február	Márcz.	Április	Május	Junius
				hó végével koronákban					
Réz	3.5% enged.	Lemezek és ingotok — — — — —	q.	156.85	147.50	150.79	145.45	145.21	143.89
		Válogatott áru — — — — —		156.85	147.50	151.97	145.45	144.82	143.89
		Electrolyticus réz		156.25	147.50	153.15	147.22	145.80	145.07
2.5% enged.		(Standard — — — — —)		144.56	137.58	145.02	136.73	136.21	134.46
		Szokásos áru — — — — —		146.04	138.76	146.20	137.91	137.39	135.78
		Angol tömbökben hajón		298.30	110.40	340.60	342.93	308.12	297.22
Ón		" " " " " " " "		300.67	312.77	342.95	345.29	310.48	299.58
		Finomított áru — — — — —		303.04	315.14	345.33	347.65	312.84	301.94
		Straits (készpénz) — — — — —		293.85	306.99	339.71	342.68	304.87	295.15
		" " (három óra)		295.64	305.96	336.16	339.09	302.51	297.51
		Ausztráliai — — — — —		294.16	307.44	340.01	342.63	305.17	295.45
		Banka ón, készpénzben — — — — —		309.00	309.30	347.25	353.72	305.46	303.26
		" " három óra — — — — —		305.50	307.44	341.19	347.67	301.83	301.35
Ólom		Spányol vagy idegen lágyólom — — — — —		35.07	32.88	33.85	31.48	30.69	29.78
		Angol tömb — — — — —		36.99	33.47	34.30	31.93	30.98	30.37
		" " L. B. jegyű — — — — —		37.29	34.36	35.48	33.41	31.87	31.55
		Mázag — — — — —		41.63	40.88	39.62	39.02	37.78	37.74
Zink		Ólomfehér — — — — —		46.17	46.20	44.94	43.75	42.50	42.46
		Közönséges sziléziai — — — — —		47.72	50.05	49.52	49.96	46.63	43.93
		Különleges — — — — —		51.20	53.01	51.15	51.44	47.52	45.11
Antimon		Angol — — — — —		52.08	52.13	50.56	51.13	48.40	45.70
		Tiszta — — — — —		85.23	82.93	80.42	78.04	82.64	79.02
		Crudum — — — — —		50.90	47.39	39.03	36.66	34.24	35.38
Higany		50% ^o -os érez — — — — —		27.23	26.06	21.29	21.29	—	22.41
Aluminium (98 — 99 ^o o)			kgr.	5.83	5.84	5.83	5.83	5.73	5.64
Nikkel (98 — 99 ³ / ₄ o)			q.	4.63	4.63	3.30	4.63	4.21	2.31
Ezüst — — — — —			kgr.	437.—	438.35	437.57	437.53	436.80	436.39
				88.83	88.91	88.97	86.56	84.90	86.77

Köszénterület kiaknázására vállalkozó

kerestetik. A területen a szinelőjövétel konstatálva van és jelenleg 10.000 (tízezer) hold nagyságban le van foglalva. Ezenkívül az egész városi határ hozzácsatolható, ami 30.000 hold kiterjedésű. Cím a kiadóba.

Egy magyarországi vasgyár oly

mérnököt

keres, ki a bányászat és kohászat terén, de főleg a faszén-magasolvasztó munkálatokban nagyobb jártassággal bír. Megköveteltetik a magyar, német és tót nyelv tudása. Ajánlatok „2000” jelige alatt ezen szaklap kiadóhivatalába kéretnek.

Bányásziskolát

== végzett ==

a szénfurásban és számadásban hosszabb gyakorlattal bíró egyént keres furóvállalat. Sürgős ajánlatot a lap kiadóhivatala „M. F” jel alatt továbbbit.

Dus érczbánya

árt kutatmánynyal lefoglalva

==== eladó. ====

Bővebbet: Magdolna-u. 12 I. 14.

HIRDETÉSEKET

felvesz

„A BANYA”

kiadóhivatala

BUDAPEST,

VIII., Kender-utca 6. szám.

PIUS PIRRINGER

BÁNYA ÉS ALAGUT-LÁMPAGYÁR

GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárúsítóknak kedvezmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BÁNYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA
BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE